

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINETERULUI ȘI
SPORTULUI**

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

INSTITUȚIILE UNIUNII EUROPENE

[curriculum la decizia școlii pentru liceu]

*Aprobată prin ordin al ministrului
Nr. 5817/ 06.12.2010*

București, 2010

NOTĂ DE PREZENTARE

Programa școlară pentru disciplina *Instituțiile Uniunii Europene* reprezintă o ofertă curriculară centrală de disciplină opțională pentru liceu, beneficiind de un buget de timp de 1-2 ore pe săptămână. Disciplina se poate preda în oricare dintre clasele de liceu, avându-se în vedere adecvarea demersului didactic la particularitățile de vârstă ale elevilor.

Curriculumul școlar pentru disciplina *Instituțiile Uniunii Europene* este dezvoltat în cadrul proiectului „Conectarea Parlamentului European la comunitatea locală a tinerilor din județul Dâmbovița: un parteneriat pentru valori democratice și cunoaștere”, derulat de Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Ioan Gură de Aur” din Târgoviște, printr-un program finanțat de Parlamentul European.

În condițiile integrării României în Uniunea Europeană este necesară familiarizarea elevilor cu etapele construcției europene și cu principalele instituții care își desfășoară activitatea în cadrul Uniunii Europene. De asemenea, potrivit *Ordinului ministrului educației nr. 3621/13.04.2000 privind introducerea elementelor de studii europene și a studiilor europene în școli, licee, universități*, este necesară familiarizarea elevilor cu abordările europene ale problemelor educaționale, economice, culturale, administrative, politice, și cunoașterea de către aceștia a perspectivelor și criteriilor de organizare și de performanță practicate de Uniunea Europeană și de instituțiile acesteia.

În elaborarea prezentei oferte curriculare au fost valorificate și recomandările următoarelor documente internaționale:

- Planul de lucru pentru implementarea obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa pentru perioada 2001-2010, ratificat de Consiliul European (Barcelona, 2002);
- Declarația Miniștrilor europeni ai Educației și Formării Profesionale și a Comisiei Europene, adoptată la Copenhaga, 29-30 noiembrie 2002, privind întărirea cooperării europene în domeniul formării profesionale – „Declarația de la Copenhaga”;
- Comunicatul final „Coeziune socială și calitate - o provocare pentru educație”, adoptat de a patra Conferință a Miniștrilor Europeni ai Educației (București, 18-20 iunie 2000).

Disciplina opțională *Instituțiile Uniunii Europene*, propusă spre studiu în liceu, se raportează la *Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe tot parcursul vieții (2006/962/EC)* și vizează pentru absolvenții învățământului liceal, un „profil de formare european” care are la bază următoarele domenii de competențe cheie: comunicare în limba maternă, comunicare în limbi străine, competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii, competență digitală, a învăța să înveți, competențe sociale și civice, spirit de inițiativă și antreprenoriat, sensibilizare și exprimare culturală.

Disciplina *Instituțiile Uniunii Europene* contribuie la dezvoltarea competențelor cheie pentru educația pe parcursul întregii vieți, recomandate de Parlamentul și Consiliul Uniunii Europene, îndeosebi în ceea ce privește următoarele competențe cheie:

- competențe sociale și civice;
- comunicare în limba maternă;
- a învăța să înveți;
- sensibilizare și exprimare culturală.

Disciplina opțională *Instituțiile Uniunii Europene* își propune să ofere elevilor oportunități pentru înțelegerea elementelor esențiale ale procesului de integrare europeană, ale mecanismelor de funcționare a instituțiilor europene, cu accent asupra instituției Parlamentului European.

Prezentul curriculum este justificat din perspectiva următoarelor aspecte:

- promovarea activă a valorilor sociale și individuale (solidaritate, onestitate, responsabilitate, spirit civic);
- dezvoltarea deprinderilor de participare a tinerilor la îmbogățirea vieții comunitare europene prin cunoaștere, dialog și implicare socială;

- dezvoltarea capacității elevilor de a comunica, de a coopera și de a interacționa cu instituțiile decizionale ale Uniunii Europene;
- formarea tinerilor ca persoane capabile să aprecieze valorile democratice ale Uniunii Europene (toleranță, unitate, cooperare).

Programa școlară pentru disciplina *Instituțiile Uniunii Europene* are următoarele finalități:

- dobândirea unor cunoștințe privind istoria constituirii Uniunii Europene;
- înțelegerea mecanismelor de funcționare a instituțiilor europene, în general, a Parlamentului European, în special;
- cunoașterea principalelor atribuții ale instituției legislativului european pentru a înțelege contribuția Parlamentului European în domenii precum drepturile omului, ajutoarele umanitare, sănătatea, agricultura, industria și piața, societatea informațională etc.;
- învățarea prin intermediul experimentării unității europene în diversitate.

Prezenta ofertă curriculară își propune să asigure premise pentru continuarea învățării după finalizarea studiilor liceale și să permită elevilor să se integreze cu ușurință într-o societate europeană aflată în continuă schimbare.

Structura curriculumului include următoarele elemente:

- Notă de prezentare
- Competențe generale
- Competențe specifice și conținuturi
- Valori și atitudini
- Sugestii metodologice

Prezenta programă este centrată, pe de o parte pe promovarea valorilor democratice europene, pe respectarea drepturilor și libertăților omului, iar, pe de altă parte, pe mecanismul de funcționare a instituțiilor europene și pe principalele domenii de competență ale Parlamentului European.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea conceptelor specifice științelor sociale pentru organizarea demersurilor de cunoaștere și explicare a unor fapte, evenimente, procese din viața reală
2. Aplicarea cunoștințelor specifice științelor sociale în rezolvarea unor situații problemă, precum și în analizarea posibilităților personale de dezvoltare
3. Cooperarea cu ceilalți în rezolvarea unor probleme teoretice și practice, în cadrul diferitelor grupuri
4. Manifestarea unui comportament social activ și responsabil, adecvat unei lumi în schimbare
5. Participarea la luarea deciziilor și la rezolvarea problemelor comunității

VALORI ȘI ATITUDINI

Educația pentru cetățenie și valori democratice europene presupune însușirea valorilor, atitudinilor și a comportamentelor specifice manifestării morale autonome și responsabile din punct de vedere civic, precum și dezvoltarea capacității de integrare activă în grupuri socio-culturale și profesionale diferite. Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a disciplinei *Instituțiile Uniunii Europene* au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- rigoare în gândire și acțiune;
- gândire critică;
- relaționarea pozitivă cu ceilalți;
- respectarea drepturilor fundamentale ale omului;
- dezvoltarea atitudinilor pro-active în viața socială;
- asumarea diversității etnice, sociale, religioase, culturale;
- participarea la viața politică și socială;
- antrenarea gândirii prospective prin înțelegerea rolului Instituțiilor Europene în viața contemporană.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
<p>1.1. Utilizarea adecvată a conceptelor și termenilor necesari descrierii procesului de constituire a Uniunii Europene</p> <p>3.1. Interpretarea, în cadrul lucrului în echipă, a conținutului unui document studiat</p>	<p>Constituirea Uniunii Europene</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Idei federale europene până la al Doilea Război Mondial ▪ Crearea instituțiilor federale europene ▪ Contribuții românești la ideile federale europene
<p>1.2. Identificarea corectă a funcțiilor principalelor instituții ale Uniunii Europene</p> <p>2.1. Compararea funcțiilor și atribuțiilor principalelor instituții ale Uniunii Europene</p> <p>3.2. Cooperarea cu ceilalți în dezbaterile unor probleme globale și locale</p>	<p>Instituțiile Uniunii Europene</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Consiliul European ▪ Consiliul Uniunii Europene ▪ Comisia Europeană ▪ Instituții juridice și de control ale Uniunii Europene ▪ Instituții și instrumente financiare ale Uniunii Europene ▪ Ombudsmanul european ▪ Agențiile Uniunii Europene
<p>2.2. Formularea unor argumente referitoare la evenimente din istoria Parlamentului European</p> <p>2.3. Explicarea evoluției istorice a Parlamentului European</p>	<p>Istoricul Parlamentului European</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Idei europene de creare a unui legislativ european până la al Doilea Război Mondial ▪ Adunarea Comună a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului ▪ Adunarea Parlamentară (1957-1979) ▪ Parlamentul European Ales (1979-2009) ▪ Parlamentul European și lărgirea Uniunii Europene
<p>2.4. Explicarea modului de funcționare a instituțiilor Parlamentului European</p> <p>4.1. Exersarea competențelor de relaționare cu instituții și grupuri</p>	<p>Instituțiile Parlamentului European</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Președintele Parlamentului European ▪ Conferința președinților ▪ Grupurile politice din Parlamentul European ▪ Ședințele și procedurile de decizie în Parlamentul European
<p>1.3. Evidențierea relației cauză-efect într-o succesiune de evenimente europene</p> <p>4.2. Manifestarea unor atitudini pozitive în raport cu valorile, principiile și practicile democratice</p> <p>3.3. Compararea, în cadrul unor activități în echipă, a rolului jucat de Parlamentul European în fundamentarea diferitelor politici ale Uniunii Europene</p>	<p>Parlamentul European și provocările lumii contemporane</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Parlamentul European, drepturile omului și ajutoarele umanitare ▪ Parlamentul European și politicile Uniunii Europene în domeniile mediului, sănătății și energiei ▪ Parlamentul European și agricultura ▪ Parlamentul European și problematica pieței și industriei ▪ Parlamentul European și politicile sociale și regionale ▪ Parlamentul European și societatea informațională ▪ Parlamentul European și drepturile consumatorului

Competențe specifice	Conținuturi
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Parlamentul European și Politica Externă și de Securitate Comună (PESC) ▪ Religia în Europa contemporană
<p>2.5. Analizarea posibilităților personale de dezvoltare prin raportarea la programele educaționale și de formare profesională oferite de Uniunea Europeană</p> <p>5.1. Participarea activă și responsabilă la viața socială</p> <p>5.2. Exersarea dialogului și negocierii în relaționarea cu grupuri și reprezentanți ai instituțiilor</p>	<p>Uniunea Europeană, Parlamentul European și tinerii</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tinerii în Uniunea Europeană ▪ Programe educaționale și de formare profesională pentru tineri în Uniunea Europeană ▪ Parlamentul European și tinerii

SUGESTII METODOLOGICE

Programa școlară propune ca finalitate formarea, printr-un demers de învățare flexibil, acelor competențe și atitudini necesare absolventului de învățământ preuniversitar.

Prezenta programă școlară se adresează profesorilor de științe sociale, fiind concepută în așa fel încât să le permită acestora:

- să orienteze elevii în cunoaștere și comunicare, prin apel la concepte și practici care țin de funcționarea Instituțiilor Europene;
- să-și orienteze propria activitate înspre formarea la elevi a competențelor specifice domeniului;
- să-și manifeste creativitatea și să-și adecveze demersurile didactice la particularitățile elevilor cu care lucrează.

Acest context educațional regândește rolurile celor doi parteneri ai procesului educațional: profesorul și elevul/elevii. Noile roluri au în vedere:

- pentru profesor: facilitarea învățării, încurajarea elevilor pentru a formula puncte de vedere personale, colaborarea cu elevii în realizarea demersului didactic;
- pentru elev: învățarea în contexte formale și non-formale, învățarea prin cooperare.

Sugestiile metodologice au în vedere modul de organizare a activității didactice în vederea formării la elevi a competențelor formulate în programa școlară. Valorizarea competențelor cheie și asigurarea transferabilității acestora la nivelul diferitelor activități, considerarea elevului ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acesteia spre formarea competențelor specifice, accentuarea caracterului practic-aplicativ al disciplinei presupun respectarea unor exigențe ale învățării durabile, printre care:

- utilizarea unor strategii didactice care să pună accent pe: construcția progresivă a cunoștințelor și consolidarea continuă a capacităților; flexibilitatea abordărilor și parcursul diferențiat; cultivarea capacității elevului de a se autoevalua, a spiritului reflexiv și autoexigenței; coerență și abordări inter- și transdisciplinare;
- utilizarea unor metode active (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea problematizată, învățarea prin cooperare, studiul de caz, analiza unui text, dezbateră), care să contribuie la dezvoltarea capacității de comunicare, de manifestare a spiritului critic, tolerant, deschis și creativ, la crearea aceluia cadru educațional menit să încurajeze interacțiunea socială pozitivă, angajarea elevului în procesul de învățare și de dobândire a competențelor de participare activă în spațiul social;
- rezolvarea de exerciții care să permită exersarea noțiunilor specifice disciplinei și construirea unor exemple pentru noțiunile însușite;
- utilizarea, în activitatea didactică, a calculatorului ca mijloc modern de instruire, care să permită subordonarea utilizării tehnologiei informației și a comunicațiilor, în vederea desfășurării unor lecții interactive, atractive.

Pentru formarea competențelor specifice, se recomandă folosirea unor activități de învățare care să conducă la:

- dobândirea competențelor funcționale esențiale pentru reușita socială: gândire critică, utilizare de informații, comunicare adecvată în spațiul social;
- exersarea unor deprinderi, cum sunt: analiza, sinteza, compararea unor aspecte ale funcționării Instituțiilor Europene, ale domeniilor de competență ale Parlamentului European;
- exersarea argumentării în diferite situații de comunicare;
- exersarea rezolvării unor probleme teoretice și practice specifice vieții reale (referitoare la respectarea drepturilor omului, protejarea mediului înconjurător și a drepturilor consumatorilor, societatea informațională și provocările lumii contemporane).

Strategiile de lucru propuse trebuie să țină seama de experiența elevilor și să permită valorizarea pozitivă a acestei experiențe.

Gândirea critică este considerată un factor-cheie în învățarea eficientă. Antrenarea acestui tip de gândire trebuie să pornească de la strategii bazate pe lectură activă, elaborare de texte diverse (fișe de lectură, referate, eseuri).

Utilizarea investigației ca demers didactic favorizează exersarea tehnicilor de muncă intelectuală, interpretarea izvoarelor istorice, cultivarea interesului pentru cercetare și studiu individual.

Integrarea principiului multiperspectivității are scopul de a ajuta elevii să exerseze modalități de analiză a faptelor/proceselor istorice, pentru a înțelege ceea ce s-a întâmplat și de ce. Activitățile propuse trebuie să contribuie la înlăturarea discriminării și a automatismelor de gândire, precum și la cultivarea spiritului tolerant.

Integrarea noilor tehnologii informatice în procesul de predare-învățare (inclusiv Internetul) devine importantă în condițiile multiplicării surselor de informare și de comunicare.

Evaluarea reprezintă o componentă importantă a procesului de învățare. Ca urmare a noului demers educațional, centrat pe competențe, se recomandă utilizarea evaluării continue, formative. Alături de formele clasice de evaluare, recomandăm utilizarea unor forme și instrumente complementare, cum sunt: referatul, proiectul, portofoliul, autoevaluarea, evaluarea în perechi, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor. Evaluarea va pune accent pe:

- corelarea rezultatelor evaluate cu competențele specifice vizate de programa școlară;
- adaptarea rezultatelor învățării prin raportarea la progresul școlar al fiecărui elev;
- dobândirea competențelor în contexte non-formale sau informale.

În vederea parcurgerii corespunzătoare și integrale a prezentei programe, suportul curricular recomandat îl constituie manualul „Parlamentul European scris de tineri pentru tineri”, manual elaborat în cadrul proiectului “Conectarea Parlamentului European la comunitatea locală a tinerilor din județul Dâmbovița: un parteneriat pentru valori democratice și cunoaștere”, derulat de Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Ioan Gură de Aur” din Târgoviște.

BIBLIOGRAFIE

Moreau Philippe DEFARGES, *Instituțiile europene*, Editura Amarcod, Timisoara, 2002

Gilles FERRÉOL, *Dicționarul Uniunii Europene*, Editura Polirom, Iași, 2001

Pascal FONTAINE, *Europa în 12 lecții*, Comunitățile Europene, 2007

Luciana Alexandra GHICA, *Enciclopedia Uniunii Europene*, Editura Moronia, București, 2005

Ion JINGA, *Uniunea Europeană în cautarea viitorului. Studii europene*, Editura C. H. Beck, București, 2008

Amie KREPEL, *The European Parliament and supranational party system. A study in institutional development*, Cambridge University Press, 2002

Robert SCHUMAN, *Pentru Europa*, Regia Monitorul Oficial, București, 2003

Roger SCULLY, *Becoming Europeans? Attitudes, behaviour, and socialization in the European Parliament*, Oxford University Press, 2005

Bernard STEUNENBERG, Jacques THOMASSEN, *The European Parliament. Moving toward democracy in the EU*, Rowman and Littlefield Publishers, Boston, 2002

Autorii programei

- Luminița Miloiu - Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Ioan Gură de Aur”, prof. gr. II
- Gheorghe Safta - Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Ioan Gură de Aur”, prof. gr. I
- Constantin Rădulescu - Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Ioan Gură de Aur”, prof. gr. I
- Eugenia Șetreanu - Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Ioan Gură de Aur”, prof. gr. I